

Syttende Møde.

Lørdagen den 7de Januar, Kl. 7 Aften.

Forhandlingsprotokollen for forrige Møde blev oplæst og vedtagen.

Formanden: Forinden vi gaae over til Dagsordenen, skal jeg meddele, at jeg fra Rigsdagsmanden for Skanderborg Amts 1ste Valgkreds (Lindahl) har modtaget et Andragende til Rigsdagen fra 406 næringsdrivende Borgere i Horsens Rjbstad om, at den i Forslaget til Finantsloven for 1860—61 berørte mulige Overdragelse af de i Horsens Lughuus henfiddende Fangers Arbeidskraft til en privat Entrepreneur paa visse tilbudte Pengevilkkaar, faaer den bestemte Begrændsning, at Entrepreneurens Anvendelse af Arbeidskraften maa blive indskrænket til Fabrikvæsen og Fabrikdrift og ikke tillige omfatte Haandværksdrift. Efter den ærede Rigsdagsmands Anmodning skal dette Andragende blive overgivet til Finantsudvalget.

Fra Boghandler Jacob Lund har jeg modtaget Exemplarer af et Skrift, betitlet: „Forspagtning, Livsfæste og Selveiendom,“ hvilke ere ombeelte til de Herrer Medlemmer.

Man gif derpaa til det eneste Nummer paa Dagsordenen: Fortsættelse af første Behandling af Forslag til Lov om Sognebøger og deres Forelse m. m.

Sogsbro: Ogsaa jeg skal bestræbe mig for at fatte mig saa kort som muligt; men jeg maa alligevel bede det ærede Thing om Undskyldning, hvis jeg maaskee ikke skulde kunne gjøre det saa kort, som det ønsker; thi den ærede Rigsdagsmand, som først aabnede disse Forhandlinger (D. Müller), optraadte som en saa hæd Ridder og tillidsfuld Talsmand for den statskirkelige Ordning, der for Tiden findes, og imod den Tanke, der ligger til Grund for det Forslag, som her er blevet indbragt, at jeg, da jeg af mit inderste Hjerte deler Overbeviisningen om denne Tankes Sandhed, ikke kan Andet end i det Mindste søge at vise, at

en Sammenblanding af Stat og Kirke afgiver en falsk Grundbold for en Kirkebygning, at den, vi have, er foreldet, og den Luft, som findes deri, er sundhedsfænde; tildeels dødbringende.

Den ærede Rigsdagsmand sagde i Begyndelsen af sit Foredrag, at da dette Forslag forrige Gang var for, blev det bekæmpet af nogle af de Mænd, hvis Stemme har størst Vægt, ikke blot i denne Sal, men ogsaa udenfor den; han nævnte Mænd, for hvem jeg nærer den største og inderligste Hviagtelse, ja tildeels en dyb Taknemmelighed; men selv de største Mænd kunne feile, og derfor maa jeg sige her med et gammelt Ord, at Hædere end alle Autoriteter er Sandheden mig; men Sandheden, sagde han endvidere, var netop i dette Tilfælde meget vanskelig at finde. Der var Mange, som havde tænkt over Forholdet imellem Stat og Kirke, uden at de havde formaaet at løse Spørgsmaalet, og heller ikke han dristede sig dertil. Jeg tør nu vistnok ikke sige, at jeg har saa meget Kjenndskab til disse forskellige Systemer, som ere opstillede derom, som den ærede Rigsdagsmand har; men jeg kjender dog ogsaa Noget dertil, og naar jeg har gjort mig bekendt dermed, har det rigtignok ofte forekommet mig, som om jeg har maattet huske paa en bekendt tybsk Forfatters Ord: Folk kunne ikke lide, at Sandheden er saa simpel. Sagen synes mig nemlig at være ganske simpel den, at Stat og Kirke omfatte to aldeles forskjellige Ting og derfor skulle holdes saa sjernt fra hinanden som muligt. Staten omfatter det Udvortes, de borgerlige Forhold, hvor man derfor har Lov til at bruge Dvang, hvorimod Kirken omfatter det Indvortes, det Aandelige, navnlig Aandens Forhold til den evige Sandhed, hvor man ikke bør bruge Dvang og ikke kan bruge den uden at modarbejde selve den aandelige Udvikling; thi Aandens LivsElement er netop den personlige frie Overbeviisning. Det forekommer mig ogsaa, at denne Anskuelse af Forholdet klart er udtalt paa mangfoldige Steeder i det nye Testamente; jeg skal blot nævne saadanne Ord som: „Giv Keiseren hvad Keiserens er, og Gud hvad Guds er“; „Mit Rige er ikke af denne Verden“; eller Apostlenes Ord: „Hvor Christi Land er, der er Frihed“; men naar Sagen